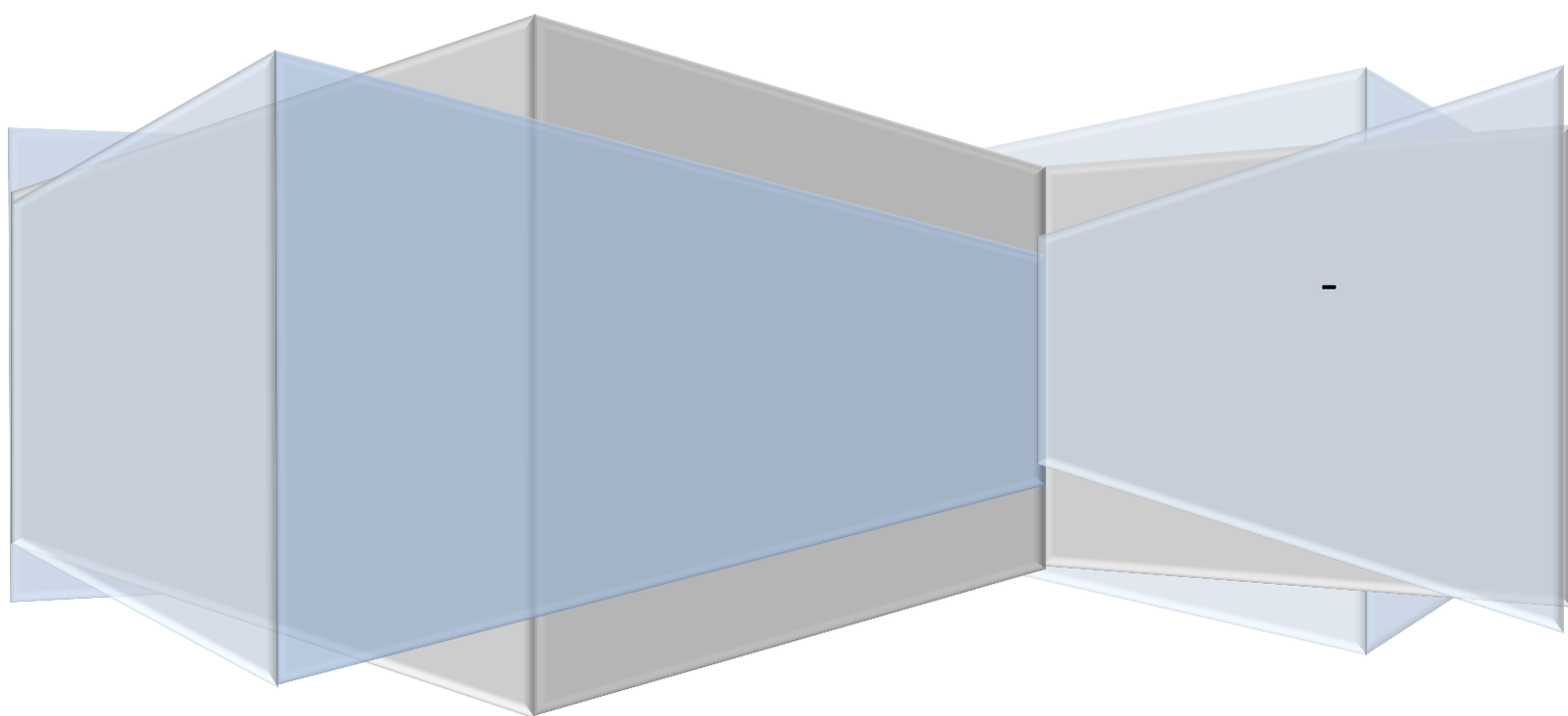

**Міністерство освіти і науки України
Управління освіти і науки Рівненської облдержадміністрації
Рівненський професійний ліцей**

Посібник «Школа молодого викладача»

1. Рекомендації щодо підготовки до уроку

- Прочитай розділ програми, який потрібно вивчити на уроці, а в деяких випадках - і пояснювальну записку до програми.
- Вивчи матеріал цього розділу, питання, теми.
- Сформулюй задум уроку, дай відповідь на запитання, чого б ти хотів досягнути в результаті його проведення, сформулюй мету уроку (навчальну, виховну, розвивальну).
- Уяви колектив класу, уяви наочно конкретних учнів. Уяви внутрішній стан цих учнів; використовуючи мистецтво педагогічного перевтілення, намагайся намалювати їхні дії на шляху до досягнення мети.
- Вибери з усього арсеналу методичних прийомів найоптимальніші.
- Зістав обрані прийоми зі своїми можливостями, змодельуй свої дії на цьому уроці.
- Продумай структуру уроку й зафіксуй усе у плані-конспекті.
- Підготуй наочні й навчальні посібники, не забудь підготувати й перевірити справність ТЗН, комп'ютерної техніки.
- Повтори подумки або вголос ключові елементи плану, продумай непередбачені обставини, знайди й зафіксуй запасні варіанти.
- Спитай себе: «Ти готовий до уроку?».
- Перед уроком перевір, чи все на місці, чи немає непотрібних предметів біля дошки, чи чисто в класі.
- Рационально використовуй кожну хвилину уроку.
- Не витрачай багато часу для перевірки домашнього завдання. Використовуй різні форми перевірки. Застосовуй систему взаємоперевірки.
- Поясни учням мету, завдання уроку.
- Коли пояснюєш новий матеріал, намагайся вичленити проблеми, пропонуй учням вирішувати їх самостійно.
- Не поспішай виправляти помилку учня; краще, якщо її виправлять однокласники. Намагайся організувати самостійну роботу учнів на уроці - пропонуй учням більше писати, виконувати завдання.
- На уроці кожен учень має бути в полі зору, до кожного шукай індивідуальний підхід.
- Під час використання технічних засобів навчання, комп'ютерної техніки, наочності не марнуй час, намагайся використовувати засоби навчання ефективно.
- Під час організації самостійної роботи, усних відповідей не квап учнів. Використовуй усі наявні можливості для реалізації принципів розвивального навчання.
- Звертай увагу на виховні можливості уроку: виховання працездатності, бережливості, зібраності.
- Домашнє завдання потрібно давати з поясненням, до дзвоника. Не затримуй учнів після нього.
- Пам'ятай: кожен урок не повинен бути схожим на попередній.

2. Вимоги до сучасного уроку з предметів профтехциклу

В основі раціональної організації уроку лежать вимоги, дотримання яких дає змогу викладачу підвищити коефіцієнт корисної діяльності учнів, а отже і якість їх підготовки. Ці вимоги в сукупності орієнтують викладача на оптимальну структуру уроку і дають йому змогу упорядкувати урок, підвищити його ефективність. Ця сукупність вимог є одночасно і критерієм якості проведення уроку.

Зрозуміло, що така система вимог аж ніяк не вимагає творчості викладача, а навпаки, допомагає спрямувати його творчість у правильне русло.

Вимоги до структури:

- правильно визначити дидактичні і виховні завдання уроку та його значення в системі уроків з теми;
- визначити тип уроку, продумати і обґрунтувати його структуру (всі частини уроку повинні бути взаємозв'язані одна з одною);
- пов'язати даний урок з наступними і попередніми;
- дібрати і застосувати оптимальне поєднання методів вивчення нового матеріалу;
- забезпечити систематичний і різноманітний контроль знань учнів;
- продумати систему повторення і закріплення вивченого матеріалу;
- знайти оптимальне місце домашньому завданню, яке має бути продуманим продовженням даного уроку і підготовкою до наступного, мінімальним за обсягом, своєчасним і всім зрозумілим.

Вимоги до підготовки і організації уроку:

- забезпечити на уроці охорону здоров'я учнів (дотримуватися ТБ, гігієни праці, чистоти приміщень);
- розпочинати підготовку до кожного конкретного уроку з планування системи уроків з даної теми (необхідно завчасно дібрати навчальний матеріал до кожного уроку, визначити його обсяг і складність, а також передбачити види робіт на уроці);
- своєчасно підготувати до кожного уроку демонстраційний і дидактичний матеріал, ТЗН;
- забезпечити різноманітність типів уроку в системі уроків з даної теми;
- створити можливість для учнів, частину знань на уроці здобути самостійно під керівництвом викладача, що дасть змогу зробити навчання само підтримуючим процесом.

Вимоги до змісту уроку й процесу навчання:

- урок повинен виховувати. Це означає, що його матеріал необхідно використати для виховання учнів. У процесі навчання учні повинні усвідомлювати себе будівниками нової держави;
- обов'язково виконувати вимоги, що впливають з принципів дидактики (забезпечення вивчення основ наук, систематичності і міцності знань, врахування індивідуальних

можливостей, зв'язок здобутих знань з життям тощо). Система уроків повинна постійно стимулювати і мотивувати позитивне ставлення до навчання, здійснювати професійну спрямованість;

- процес пошуку істини повинен бути суворо обґрунтованим, висновки учнів і викладача - доказовими. Лабораторні і практичні роботи мають включати елементи творчого пошуку;
- у процесі навчання треба враховувати акуратність, терплячість, настирливість у досягненні мети, вміння поводитись у колективі та ін.

- **Вимоги до техніки проведення уроку:**

- урок має бути емоційним, викликати інтерес до навчання, виховувати потребу в знаннях;
- темп і ритм уроку повинні бути оптимальними, дії викладачів та учнів - завершеними;
- на уроці має бути повний контакт між викладачем і учнями, педагогічний такт (потрібно не допускати прямих і непрямих образ учнів);
- створити атмосферу доброзичливості й активної творчої праці;
- керувати навчальним процесом на уроці (протягом більшої частини уроку учні активно працюють).

3. Формулювання мети уроку

Навчальна мета

- Засвоєння наукових, технічних, виробничих понять, теорій, фактів, зв'язків.
- Формування умінь застосовувати одержані знання для розв'язку навчальних, навчально-виробничих задач.
- Формування наукових і політичних умінь і навиків.
- Формування спеціальних умінь і навиків.
- Формування системи знань, умінь і навиків на основі між предметних зв'язків.
- Закріплення і вдосконалення знань, умінь і навиків.
- Формування умінь і навиків самоконтролю.
- Засвоєння і оволодіння досвідом передовиків і новаторів виробництва.
- Формування навиків високої продуктивності праці.
- Розширення і поглиблення знань, умінь і навиків.

Розвиваюча мета:

- сформулювати (продовжити формування, закріпити) загально-навчальні вміння та навички (робота з підручниками, узагальнення, планування, самоконтроль);
- сприяти розвитку волі, наполегливості під час навчання, продовжити розвиток пам'яті (уяви, технічного мислення, самостійності);
- розвинути емоції учнів і студентів (шляхом створення ситуації здивування, радощів, переживання);
- розвинути їх зацікавленість навчанням доводячи важливість матеріалу, що вивчається

(використанням ігор...);

- формування раціональних методів мислення, аналіз, синтез, узагальнення, висновки і т.д.;
- розвиток пізнавальної активності і самостійності;
- формування творчого мислення;
- розвиток пізнавальних інтересів і здібностей;
- розвиток волі, наполегливості в досягненні мети;
- розвиток навичок і звичок планувати і контролювати навчально-виробничу працю;
- розвиток умінь і навичок самоосвіти;
- розвиток уваги, пам'яті, мови, уяви;
- формування культури навчально-виробничої праці.

Виховна мета:

- формування національної свідомості, любов до рідної землі, повага до культури та історії рідного народу;
- шанобливого ставлення до культури усіх народів, що проживають на території України;
- формування творчої, працелюбної особистості;
- розвиток духовної культури особистості;
- формування екологічної культури;
- розвиток індивідуальних здібностей і забезпечення умов їх реалізації;
- виховання свідомого відношення до праці, бережного відношення до матеріальних цінностей;
- виховання моральних якостей: ознайомлення з основами етики та естетики;
- виховання патріотизму та націоналізму;
- виховання трудової-дисципліни, чесності, відповідальності;
- встановлення зв'язків одержаних знань з практикою будівництва;
- формування норм і правил поведінки;
- формування характеру, активної життєвої позиції.

4. Вимоги до змісту структурних елементів уроку теоретичного навчання

Актуалізація знань

Основною метою цього структурного елементу є підготовка учнів до наступного сприйняття нової навчальної інформації.

Послідовність проведення його така:

- повідомлення теми програми і уроку;
- цільова установка, сутність якої не стільки у вивченні нової навчальної інформації, скільки у практичному застосуванні набутих знань у професійній діяльності (іншими словами цільова установка — це мета + мотивація);
- перевірка знань, вмінь і навичок учнів за матеріалом попередніх уроків шляхом реалізації МПЗ;

- пояснення характеру та призначення наступної роботи учнів на уроці.

Формування нових знань

Перед повідомленням нової навчальної інформації викладач повинен реально проаналізувати її зміст.

Існує декілька видів аналізу змісту:

- *понятійний аналіз* — це виділення основних понять, фактів, закономірностей;
- *логічний аналіз* — розташування виділених факторів у логічній послідовності їх викладення з урахуванням МПЗ. При встановленні послідовності викладення треба додержуватися правила: матеріал, який може бути засвоєний учнями без зв'язку з іншими предметами, викладається першим;
- *психологічний аналіз* — це продовження і конкретизація логічного викладення нової навчальної інформації, визначення проблемності навчального матеріалу і психологічної готовності учнів до самостійної пізнавальної діяльності;
- *дидактичний аналіз* — полягає в тому, що уточнює дидактичну мету уроку, визначає прийоми і методи пояснення нової інформації, передбачає можливі гіпотези, припущення і запитання учнів по ходу пояснення, визначає джерело додаткової інформації.

Послідовність проведення цього структурного елементу така:

- повідомлення нової навчальної інформації із залученням дидактичного забезпечення;
- показ нових прийомів та засобів розумової і практичної діяльності учнів для застосування набутих знань;
- повідомлення даних передового досвіду за темою уроку;
- опитування учнів з метою перевірки засвоєння ними нової інформації;
- пробне виконання учнями нових прийомів та засобів розумової і практичної діяльності;
- відповідь на запитання учнів.

Закріплення нової інформації

Основна мета цього структурного елементу — формування вмінь і навичок по практичному застосування набутих знань. При цьому здійснюється інструктивна діяльність викладача і мотиваційна діяльність учнів.

Реалізація цього структурного елементу передбачає:

- видання завдань для самостійної роботи;
- пояснення послідовності їх виконання;
- перевірка правильності виконання учнями вправ їх самостійної роботи;
- перевірка вмінь і навичок користування лабораторним знаряддям, креслярським інструментом, засобами ТНЗ та інше;
- перевірка правильності організації робочих місць учнів та додержання ними правил техніки безпеки;
- перевірка та оцінка робіт учнів.

-

Під час самостійної роботи учнів викладач повинен:

- вникати у роботу кожного учня, не випускаючи з поля зору роботу усієї групи;
- розвивати у учнів здібності аналізувати свою роботу;
- спонукати учнів до самостійності і творчої активності;
- спостерігати за раціональним використанням учнями робочого часу;
- спонукати учнів до самоконтролю, формувати вміння знаходити причини помилок та засоби їх усунення.

Підведення підсумків

Основна мета — на основі досягнень і недоліків показати учням, чому вони навчилися, рівень їх усвідомленості і творчої активності. При цьому викладачеві необхідно додержувати педагогічний такт і не акцентувати увагу на помилках учнів, якщо їх причиною є недосвідченість. Крім того рекомендується широко практикувати порівняння робіт, виконаних учнями, із зразками.

Таким чином, підведення підсумків передбачає:

- аналіз практичної діяльності учнів у застосуванні нової інформації, що вивчалась на уроці;
- аналіз причин типових помилок учнів та засобів їх усунення;
- повідомлення та обґрунтування оцінок, отриманих учнями на уроці;
- видача домашнього завдання з інструкцією про засоби його виконання.

5. Розгорнута структура комбінованого уроку.

Етапи	Форми, прийоми та методи роботи
Організаційний момент	Психологічна, практична підготовка учнів до навчальної діяльності
Перевірка домашнього завдання	Тестові завдання; Самоперевірка за еталоном; Програмоване опитування; Індивідуальне опитування; Фронтальна бесіда
Актуалізація опорних знань	Використання тексту підручників, довідників тощо; Схеми, малюнки і т. ін.; Бесіда; Використання методів «мозкового штурму», «асоціювання», і т. ін.
Формулювання мети і завдань уроку	Визначення мети через формулювання очікуваних результатів уроку; Чітке формулювання мети і завдань уроку учителем, учнями або сумісно
Мотивація навчальної діяльності	Зв'язок навчального матеріалу з реаліями життя, показ його практичного значення; Створення проблемної ситуації, для розв'язання якої потрібно засвоїти

	нове; Вплив на емоційну атмосферу; Використання яскравих афоризмів, порівнянь, образів; Рольові (ділові) ігри.
Вивчення нового матеріалу	Методи словесного навчання; Методи наочного навчання; Методи практичного навчання; Методи дослідження
Закріплення нового матеріалу	Творчі роботи; Тестування; Вправи; Бесіда; Робота з підручником; Повторення дослідів і т. ін.
Підсумки уроку	Висновки і пропозиції щодо досягнення мети; Само- і взаємоконтроль; Рефлексивна діяльність.
Домашнє завдання	Вправи, письмові роботи; Робота з текстом підручника; Вивчення документів; Робота із словником, із довідником; Проведення дослідів; Читання творів і т. ін.

6. Схема плану уроку теоретичного навчання

План уроку

Тема програми _____

Тема уроку _____

Мета уроку:

- а) *навчальна* – які професійні З,У,Н формуються, закріплюються і розвиваються на уроці;
 б) *розвиваюча* – які операції і прийоми розумової діяльності розвиваються у учнів на уроці;
 в) *виховна* – які якості особистості учнів формуються і розвиваються на уроці.

Тип уроку _____

Вид уроку _____

Дидактичне забезпечення _____

Матеріально-технічне забезпечення _____

Міжпредметні зв'язки _____

Література _____

Хід уроку

1. Організаційна частина:

- перевірка наявності учнів;
- перевірка готовності учнів до уроку.

2. Актуалізація знань:

- повідомлення теми програми і уроку;

- цільова установка уроку;
- перевірка організації робочих місць та правил додержання учнями ТБ (при виконанні лабораторних чи практичних завдань);
- перевірка опорних З,У,Н учнів, необхідних для проведення наступних структурних елементів уроку;
- пояснення характеру і послідовності роботи учнів на уроці.

3. Формування нових знань:

- повідомлення нової навчальної інформації;
- показ нових прийомів розумової і практичної діяльності;
- повідомлення пор передовий досвід за темою уроку;
- опитування учнів з метою перевірки засвоєння ними нової інформації;
- пробне виконання учнями нових прийомів, продемонстрованих на уроці викладачем;
- відповідь викладача на запитання учнів.

4. Закріплення нового матеріалу:

- видання завдань для самостійної роботи;
- пояснення послідовності її виконання;
- перевірка правильності виконання учнями вправ;
- перевірка З,У,Н учнів при користуванні ТЗН;
- надання допомоги учням.

5. Підведення підсумків:

- аналіз діяльності учнів у процесі всього уроку;
- аналіз причин помилок, зроблених учнями на уроці, та засобів їх усунення;
- повідомлення та обґрунтування оцінок;
- видача домашнього завдання.

7. Організація та проведення лабораторних робіт

Лабораторна робота безпосередньо пов'язана з іншими видами занять. Вона сприяє реалізації міжпредметних зв'язків, принципу зв'язку теорії із практикою, розвитку інтелектуально-пізнавальної активності учнів. Крім того, проведення лабораторної роботи забезпечує реалізацію єдності пізнавальної та практичної діяльності учнів у процесі вивчення основ наук; задіяння низки аналізаторів, які сприяють прискоренню процесу формування наукових знань учнів, умінь використання методів науково-дослідницької діяльності.

Основні функції:

- Експериментальне підтвердження теоретичних положень, що вивчаються;
- Опанування системою засобів і методів експериментально-практичного дослідження;
- Формування умінь вирішувати практичні завдання шляхом постановки досліду;
- Формування практичних умінь роботи з різними приладами, апаратурою, установками та іншими технічними засобами;
- Формування творчих дослідницьких навичок учнів;
- Розширення можливостей використання теоретичних знань для вирішення практичних завдань.

Структурні елементи:

- Обговорення викладачем завдання з групою; відповіді на питання її членів;
- Самостійне колективне виконання завдання за допомогою читання, практичної діяльності, розподілу часткових завдань між учасниками робочої групи;
- Консультації викладача в процесі роботи;
- Обговорення та оцінка отриманих результатів членами робочої групи;
- Письмовий або усний звіт учнів про виконане завдання;
- Контрольна співбесіда викладача з представником робочої групи.

Форми роботи:

- Індивідуальна;
- Парна;
- Групова.

Організація проведення лабораторної роботи включає, перш за все, підготовку вчителя та учнів до її виконання. Учитель готує дидактичний роздавальний матеріал, озброює учнів теоретичними знаннями з теми лабораторної роботи, розробляє (оновлює) інструктивні картки, контролює хід підготовки до лабораторної роботи учнів, розробляє критерії та методику оцінювання лабораторної роботи та її результатів (поетапно, по-операційно, за проміжними та кінцевими результатами). Учні оволодівають у процесі виконання лабораторної роботи теоретичними та практичними знаннями, самостійно роблять «відкриття», шліфують окремі операційні вміння та навички самостійної експериментально-пошукової діяльності; набувають умінь планувати діяльність, фіксувати її проміжні та кінцеві результати; оцінювати їх вірогідність.

Викладачу важливо також забезпечити чітку організацію проведення лабораторної роботи (повідомити тему, мету та завдання; провести інструктаж з учнями про хід виконання роботи; нагадати правила поведінки та техніки безпеки; розподілити на групи (у разі необхідності); повторити технологію виконання роботи; зорієнтувати учнів на кінцевий результат лабораторної роботи та ознайомити з критеріями його оцінки).

8. Види самостійної роботи в залежності від форми організації навчання

Форма організації навчання	Види та особливості самостійної роботи учнів
Уроки	Робота з навчальною літературою, самостійне розв'язування задач, виконання вправ, завдань, підготовка до уроку рефератів, доповідей, самостійна робота із застосування ІКТ, комп'ютерних навчальних та контролюючих програм, самостійна робота з різноманітними картками-завданнями.
Лекції	Активне слухання і конспектування лекцій, самостійна робота із запропонованою літературою в контексті лекції
Семінари	Робота з літературою за темою семінару, написання реферату, підготовка тезисів для виступу на семінарі
Лабораторно-практичні заняття	Експериментально-дослідницька робота, вивчення навчальної та довідникової літератури, оформлення результатів експериментально-дослідницької роботи
Екскурсії	Робота з навчальною та довідниковою літературою на етапі підготовки до екскурсії, написання узагальнених, аналітичних звітів за результатами екскурсії, збирання та систематизація нової

	інформації в процесі екскурсії
Ігри	Робота з розв'язання ситуативних задач та завдань, самостійна робота з комп'ютерними іграми-тренажерами, самостійна робота з роздавальним дидактичним матеріалом.
Домашня самостійна робота	Виконання вправ, задач, підготовка рефератів, доповідей, завдань, у тому числі творчих.
Гнучке поєднання різноманітних форм та технологій навчання	Поєднання та різноманітне застосування усіх перерахованих вище видів самостійної роботи учнів

9. Типові помилки, які трапляються в діяльності молодого педагога, і можливості їх подолання

Вади та помилки	Шляхи подолання
Учитель дуже тихо говорить, окремі слова вимовляє нечітко, учням важко стежити за ходом розповіді	Запитайте, чи чують вас учні, які сидять за останніми партами. Готуючись до уроку, кілька разів запишіть пояснення навчального матеріалу на магнітофон, а потім прослухайте на відстані, що дорівнює відстані від учительського стола до останньої парти
Голос учителя надмірно гучний, школярі швидко втомлюються	Постійно змінюйте тональність свого голосу залежно від змісту матеріалу й видів навчальної діяльності
Учитель говорить у дуже швидкому темпі, учні не в змозі стежити за розвитком його думки, поступово «виключаються» з навчальної роботи	Пам'ятайте, що швидкість мовлення на уроці не має перевищувати 40-50 слів за хвилину. З допомогою магнітофона час від часу перевіряйте себе вдома, а на уроці удавайтеся до самоконтролю
Учитель частенько вживає так звані слова-паразити: «е-е-е», «так от» тощо	Під час самоаналізу чітко виділіть найчастіше вживані слова-паразити. Удома підготуйте невеличкий плакат із написом: «Не вживати слів: «так от», «е-е-е», «ну»». Непомітно для учнів кладіть його перед собою. Згодом потреба в ньому відпаде
Пояснюючи навчальний матеріал, учитель спрямовує погляд на стіни, поверх голів або за вікно	Намагайтеся тримати в полі свого зору всіх учнів, непомітно переводячи погляд з одного на іншого; намагайтеся по їхніх очах визначити, як вони сприймають зміст вашої розповіді
Розмішуючи таблиці або картки на дошці, учитель затуляє частину ілюстративного матеріалу. Коли на дошці треба щось написати, відшукує місце між таблицями	Картки й великі таблиці треба вішати праворуч або ліворуч від дошки на спеціальних планках, залишаючи її вільною для записів. Працюючи з картою або таблицею, користуйтеся указкою, а самі ставьте збоку

Звертаючись до деяких учнів, учитель указує пальцем, додаючи: «Ось ти»	Запам'ятайте прізвища й імена всіх своїх вихованців. Звертаючись до конкретного учня на уроці, називайте ім'я або прізвище та ім'я, додаючи слова «будь ласка»
Учитель заходить до класу через 2-3 хв після дзвінка на урок	Заходьте до класу через 1-2 секунди після першого дзвінка на урок, демонструючи таким чином пунктуальність і ошадливе ставлення до навчального часу
Оцінюючи якість знань, учитель нечітко формулює запитання	Вузлові запитання для перевірки знань, умінь і навичок ретельно продумуйте, дбайте, щоб вони спонукали школярів до роздумів, сприяли активізації мислення
Під час усної перевірки знань учитель надає перевагу спілкуванню лише з одним-двома учнями, не контролюючи діяльність інших	Постійно привчайтеся розподіляти увагу. Це дасть вам змогу бачити всіх учнів, уважно слухати відповіді вихованців, водночас контролюючи тих, хто виконує завдання біля дошки, якщо відчуваєте труднощі, удавайтеся до спеціальних вправ
Учень запізнився на кілька хвилин. Учитель припиняє навчальну роботу й з'ясовує причини затримки, вдається до моралізування	Мімікою висловіть своє невдоволення учневі і, не припиняючи роботи, жестом запропонуйте йому сісти за парту. Лише після уроку можете з'ясувати причини запізнення й зробити відповідне зауваження
Учень відповідає на поставлене запитання, а вчитель у цей час говорить з іншим учнем або порпається у своїх паперах чи байдуже дивиться у вікно	Виявляйте цілеспрямовану увагу до учня й щирий інтерес до змісту його відповіді
Після привітання учні, сівши за парти, продовжують гомоніти, а вчитель, намагаючись перекрити гамір, починає щось розповідати	Привітавшись, зосередьте свою увагу на вихованцях, помовчіть, поки в класі не настане тиша. Лише після цього запропонуйте їм сісти й одразу залучіть до конкретної діяльності
Учитель допускає мовні огріхи: русизми, неправильне вживання наголосів	Готуючись до уроку, перевіряйте з допомогою словника правильність вживання тих чи інших мовних форм. На полях свого робочого зошита записуйте найбільш складні слова, проставляйте наголоси, робіть підкреслення червоним чорнилом, тренуйтеся удома у вимові окремих слів, виразів
Учитель використовує складні іншомовні наукові терміни, незрозумілі слова	Уникайте насичення мови іншомовними словами, складними науковими термінами. Завжди намагайтеся відшукати рівнозначне слово чи вираз рідною мовою. У тих випадках, коли певний термін або слово не має точного відповідника в рідній мові, зупиніться на

	поясненні етимології цього слова, запишіть на дошці, а учні нехай зафіксують його у своїх словниках чи робочих зошитах
Учитель перериває свою розповідь час від часу паузами, щоб зробити зауваження учням; підвищує голос, говорить із роздратуванням	Намагайтеся не розривати логічної канви своєї розповіді. Якщо хтось порушує дисципліну, зробіть паузу й зосередьте увагу на конкретному вихованцеві. Можна підійти до нього й тихенько попросити не заважати
Під час пояснення навчального матеріалу вчитель перебуває в одній позі (стоїть біля стільця, міцно стиснувши руки на його спинці, або перед дошкою, нервово перебираючи пальцями)	Уникайте статичної пози. Вдавайтеся до наочних посібників, технічних засобів навчання. Постійно тренуйтеся, щоб подолати нервові напруження
Під час самостійної роботи учнів учитель на перші прохання про допомогу «бігає» по класу, вистукуючи підборами, або намагається ходити навшпиньках	Привчайте учнів до самостійного виконання завдань. Подбайте про взуття, яке б не стукотіло й не привертало до себе уваги. По класу ходіть поважно, впевнено
Учитель пише на дошці нерозбірливо, спотворюючи букви. Втирає лише частину дошки, залишає на іншій уривки попередніх записів	Перш ніж писати на дошці, слід повністю стерти непотрібне. Чітко, правильно пишуть літери
Під час пояснення нового матеріалу окремі школярі починають розмовляти, до них приєднуються інші, але вчитель продовжує розповідь	Намагайтеся помічати найменші порушення поведінки окремими учнями, не даючи можливості залучитися до цього процесу іншим. Зробіть паузу, уважно подивіться на недисциплінованого учня, висловіть мімікою й жестом своє незадоволення. Аналізуйте зміст і методи роботи: якщо учні втратили інтерес до вашої розповіді, треба шукати інші засоби викладу матеріалу
На уроці вчитель аналізує негативні дії й учинки або конфлікти учнів, що призводить до марнування часу й нервового збудження вихованців	Намагайтеся нейтралізувати негативні дії вихованців засобом «підміни», тобто негайно переключивши їхню увагу на інший вид діяльності, насамперед навчальної. Конфлікти аналізуйте за межами уроку
Учень не хоче працювати на уроці, всіляко демонструючи це. Учитель будь-що намагається залучити його до навчальної роботи, вдаючись навіть до авторитарних	Не варто бурхливо реагувати на таку поведінку школяра. Краще залишити його в спокої. Якщо всі учні класу активно виконують конкретне завдання, недисциплінований вихованець може вгамуватися й

засобів впливу	також взятися до роботи
Учитель, вислухавши відповідь учня, оцінює її, не аргументуючи. На запитання учня «А чому низький бал?» відповідає: «Бо ти знаєш цей матеріал недостатньо»	Намагайтеся завжди аналізувати відповіді, підкреслюючи позитивне й указуючи на помилки. Можна також спонукати школяра до самоаналізу
Учитель оцінює учнів, виходячи з особистого ставлення до них	Будьте об'єктивні в оцінюванні знань - не виявляйте власних симпатій чи антипатій. Це призводить до втрати вчителем авторитету
Учитель під тиском батьків або учнів іноді змінює раніше виставлені бали, особливо застосовуючи «поурочні бали»	Виявляйте твердість і послідовність, оцінюючи знання школярів. Якщо припустилися помилки, у присутності всіх учнів проаналізуйте ситуацію, попросіть вибачення й поставте інший бал
Наприкінці семестру, прагнучи мати добрий показник успішності класного колективу, чи під тиском учнів або їхніх батьків учитель іноді ліберально ставиться до підсумкового оцінювання	Завжди будьте об'єктивні. Якщо хтось із учнів або батьків не згоден із майбутнім підсумковим балом за семестр, можна, установивши коло навчальних завдань для опрацювання з певних розділів, у присутності всіх учнів (або навіть батьків) ретельно перевірити рівень знань, умінь, навичок та об'єктивно їх оцінити, не допускаючи найменшої прискіпливості
Учитель надмірно балакучий, повідомляє забагато інформації, хоче вразити учнів ерудицією	Уникайте балакучості й показного демонстрування ерудованості, оскільки це відвертає увагу школярів від головного - засвоєння теми уроку. Зважайте на конкретні розумові можливості учнів
Учитель намагається перевірити, як школярі зрозуміли навчальний матеріал, з'ясовуючи, у кого з них і які виникли запитання	Необхідно з'ясувати ступінь усвідомлення суті вивченого, запропонувавши учням проблемне завдання
Учитель викликає певного учня, а потім ставить йому запитання	Запитання треба ставити всьому класу, а потім пропонувати певному учневі відповісти на нього
Під час пояснення нового матеріалу чи інструктуючи учнів, учитель тримає руки в кишенях, вертить у руках ключі, подзенькує дрібними грошима, сідає на підвіконня чи на край стола, «грається» окулярами, гудзиками, краваткою чи кучерями, часто	Намагайтеся позбутися таких звичок. Можна записати їх на аркуші паперу, повісити вдома над робочим столом із нагадуванням: «Я повинен позбутися цих звичок!»

поправляє зачіску, підкручує вуса тощо	
Учитель виявляє нерішучість, бажання обійти складні моменти в спілкуванні з учнями	Пам'ятайте й зрозумійте: ніхто не розв'яже за вас педагогічні завдання. Активно й наполегливо долайте труднощі, які виникають у процесі спілкування із школярами
Усі проблеми, зокрема особисті, що постають перед окремими учнями, учитель намагається вирішувати у присутності всього класу	Є питання, які можна обговорювати лише віч-на-віч
Учитель виявляє надмірну суворість	У розумних межах суворість іноді, звичайно, потрібна. Але головною вашою зброєю має бути здоровий гумор
Учитель зосереджує увагу на помилках учнів, дорікає їм, що часто стає причиною негативного ставлення вихованців до нього	Насамперед відзначаєте успіхи (навіть найменші) у навчанні кожного учня, заохочуйте за старанність, усіляко формуйте у вихованців віру у власні сили й можливості
Учитель виявляє дріб'язкову прискіпливість, часто погрожує учням: «Я вам покажу!», «Стань у куток!», «Замовчи, бо підеш до директора» тощо	Жодний учитель, дотримуючись авторитарно-командного стилю взаємин, ще не зміг досягти вагомих успіхів у навчально-виховній роботі. Спілкування має будуватися за принципом: «Найбільше поваги до особистості і водночас найбільше вимогливості до неї»
За найменшого порушення дисципліни вчитель залякує учня записом у щоденнику, вважаючи, що такий запис змусить батьків зайнятися вихованням своєї дитини	Рішуче відмовтеся від цього. Таким чином ви формуєте у вихованця негативне ставлення до себе. Неодмінно записуйте в щоденник подяку батькам за навчальні успіхи їхньої дитини, її дисциплінованість, старанність, доброту тощо
Розпочавши виконання самостійних завдань, учні запитують учителя про порядок дій, способи роботи	Перш ніж залучити учнів до самостійної роботи, необхідно озброїти їх раціональними способами дій, допомогти зорієнтуватися щодо послідовності навчальних операцій
Під час самостійної діяльності частина учнів за найменших утруднень звертається до вчителя за допомогою, яку він поспішає надати	Не варто квапитися з допомогою, коли йдеться про дріб'язкові речі. Адже це не сприяє розвитку розумових здібностей і можливостей, формуванню вмінь самостійної навчальної діяльності. Хай школярі привчаються власними зусиллями долати труднощі

Пояснюючи навчальний матеріал, учитель робить записи на дошці, при цьому затуляє їх собою	Потрібно намагатися стояти праворуч від дошки, а також час від часу відступати, щоб учні могли добре бачити написане на ній
---	---

Зміст

1. Рекомендації щодо підготовки до уроку	1
2. Вимоги до сучасного уроку з предметів профтехциклу	2
3. Формулювання мети уроку	3
4. Вимоги до змісту структурних елементів уроку теоретичного навчання.....	4
5. Розгорнута структура комбінованого уроку.	6
6. Схема плану уроку теоретичного навчання	7
7. Організація та проведення лабораторних робіт.....	8
8. Види самостійної роботи в залежності від форми організації навчання	9
9. Типові помилки, які трапляються в діяльності молодого педагога, і можливості їх подолання.....	10